

9. marts 2012

UPA 2012/126

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiupparput:

Kalaallit Nunaanni suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 27, 30.oktober 1992-imeersup piunasaqaatitigut allannguutissatut siunnersuummik saqqummiusseqqullugit, imatut § 6, imm. 3 ullut 14-iniit ullut 30-nut sivitsorneqarnissaa Naalackersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Siumup Inatsisartuni ilaasortaatitai)

Tunggavilersuut:

Qularutigineqassanngilaq nunatta avataaniit kikkulluunniit piunasaqaatinik naammassinnissimallutik nunatsinnut suliarterniartut Siumup tikilluaqqummagit. Politikkimili sulinitinni maani nunami innuttaasut pingaarnerutillugit illersorlugillu soorunami sulisussaavugut. Taakkuuppummi uagutsinnit sullinneqarumallutik piginnaatitsissummik uagutsinnut tunisisimasut.

Ukiuni makkunani nunatsinni aatsitassarsiortit annertuut suliluunniit aallartinngitsut, nunaqavissut sulisinnaagaluit nunatta avataaneersunit suliffissatigut inangerneqaraluttuinnarfianni, politikkikkut pissutissaqarpugut nunaqavissut ilinnigaqarsimasut ilinniagaqarsimanngitsullu illersorniarlugit inatsisitigut sukaterissalluta. Innuttaasummi suliffeqanngitsut inuiaqatigiinni akissaqartinnigilagut, taamaattumik suliffissatigut salliutinneqartuaannarnissaat politikkikkut qulakkeertariaqarparput.

2011-ip naanerani nunatsinni suliffissaaleqisutut 3.275-it allatsisimapput. Ukioq naallugu agguaqatigiissillugu qaamammut 2.794-it suliffissaaleqisimallutik. Taamak amerlatigisunik suliffissaaleqisoqaraluartoq, nunatta avataaniit sulinissaminnik kommunini sisamaasuni 2011-imi akuerineqarsimasut katillugit 365-inik amerlassuseqarsimapput. Akuerineqarsimasunit taakkunannga sulisussatut tikisineqarsimasunik pinngitsoorneqarsinnaanngitsunik ilaqartut sorunami ilisimavarput. Taamatuttaaq takusinnaavarput pinngitsoorneqarsinnaagaluartunik, tassa nunaqavissut suliffigisinnaasaraluannik tikisitat aamma sulisinneqartut. Naak inatsimmi allassimagaluartoq tikisinniagaq akuerineqarsinnaasooq nunatsinni sulisinnaasumik aatsaat nunatta iluaniit pissarsisinnaanngikkaanni.

Ilisimavarput suliffeqarfimmik ingerlatsiniaraanni sulisut suliaminnut pikkorissut, suliffimmut tunniusimasut piffissamillu ataqqinnittut sulisorineqarnissaat sulisitsisunut pingaaruteqartorujussuusoq. Ilisimavarput sulisut taamaattut pissarsiariniartarneri nunatsinni ilaatigut annertuumik ajornartorsiutaasarneri pissutigalugit suliffeqarfiit tikisitsisariaqartarmata.

Ajornartorsiulli sulisussanik avataaniit tikisitsiinnartarnikkut qaangerneqarsinnaanngilaq.

Ungasinnerusoq isigalugu sulinerup, pisortanit ikiorsiissutinit pisartagaqarluni suliffeqannginnermit imminut akilersinnaanerulernissaanik sukaterinikkut ajornartorsiut millisarneqarsinnaasututut Siumumiit isumaqarfigaarput. (Akileraartarneq Atugarissaarnerlu pillugit isumalioqatigiissitap innersuussutaa takuuk).

Suliffeqarnermut tunngasuni sukaterisoqarneratigut sulinissaq sulinninnissamiit kajungernerulerumaartoq naatsorsuutigaarput, tamatumalu soorunami kingunerissavaa suliffimmut tunniusimanerulerneq.

Tassami ilumoorsinnaasariaqanngikkaluarpoq, iggavinni ikiortit, eqqiaaneq allaalluunnimmi imerniartarfinni/neriniartarfinni kavaajalerinerluunniit nunaqavissut allaat namminneq suliarisinnaajunnaarsimassagunikku. Taamaattoqarsinnaasariaqanngikkaluarpoq.

Nunap aqutsisui namminiilivinnissamik kissaateqartut, innuttani amerlanerusut sulilernissaat piumasarigunuk, taava suliassanik kivitsisinnaasunngorlugit piginnaanngorsarneqarnissaat aqquatsissiuuttariaqarpaat. Tamannalu anguneqarsinnaavoq suliffissarsiortut killilersimaarnissaat pillugu inatsimmik sukaterinikkut nakkutiginnilluarnikkullu.

Nunaqavissormi suliassaminik inangerneqarsimatilluni atorumaneqaranilu piginnaanngorsarneqarsinnaanngilaq. Tamatumani aamma ilinniagaqarsimagaluarluartut suliffissaaleqisut pineqarput.

Ugguuna siunnersuutikkut ajornartorsiut tamakkiisumik aaqiivigineqarsinnaagunannngimmat, ilanngullugu Naalackersuisunut piumasaraarput, sulisussatut tikisinniagaq, kalaallimik inummilluunniit immikkut ittumik Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartumik ilumut pissarsisisoqarsinnaanngikkaangat aatsaat akuersissuteqartoqartarnissaanik inatsisikkut piumasaqaataasoq, qanoq isilluni kommunit eqquatsissinnaaneraat/sukateriffigisinnaaneraat ilanngullugu misissussagaat.

Aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisortanut kingunerisassat:

Siunnersuutip siunertaanik piviusunngortitsinermi Namminersorlutik Oqartussat allaffissornikkut isumalluutini atuinissaat pisariaqalersissavaa, inatsimmimmi allannguneq allaffeqarfimmit suliarineqasaaq kingornalu siunnersuutigineqartoq attuumassutilinnut tusarniaassutigineqassalluni. Nutserisitsinissamat inatsilerinikkut sulisaqarnermut il.il. aningaasanik isumalluutini atuisoqasaaq. Aningaasartuutit ataatsimoortut annerpaamik ukioq ataaseq suliap sisamararterutaat naleqassagatinneqartut katillugit 125.000 kr-inik naleqassagatinneqarput.

Illuatugaagulli nunaqavissut sulisorinerulerneqisigut Pisortat isumaginninnermut aningaasartuutaannik millisaaqataasinnaasaaq, aningaasallu nunatta iluani kaaviaartinneqaannarnissaat ilimanaateqarnerussalluni.

Inuiaqatigiinnut inuussutissarsiutinullu kingunerisassai:

Siunnersuut inuiaqatigiinnut pitsaasumik kinguneqssasoq ilimagineqarpoq, siunnersuutimmi inuit amerlanerusut sulilernissaannik kinguneqarnissaa ilimagineqarmat. Imaanngitsoq suliffiit amerlinerisigut, kisianni atorfiit nunatta avataaniit inuttalerneqaratik nunaqavissunik inuttalerneqarnerisigut.

Siunissami sulinerup suliffeqannginnermik imminut akilersinnaanerulerneranik politikikkut qanoq iliuuseqartoqarneratigut, inuussutissarsiutilinnut annertunerusumik ajortumik kinguneqassangilaq. Sulisitsisut soorunami periarfissariaannassavaat sulisussanik nunatta iluaniit pissarsiarisinaanngisaminnik avataaniit pissarsiniartarnissartik.